

A munkafegyelem biztosítása

érdekében az 1940. év őszén szervezett Országos Szociális Felügyelőség több ízben tett előterjesztést. Már a kezdet-kezdetén rájöttek ugyanis arra, hogy tervszerű szociálpolitikai tevékenységet csak akkor lehet kifejteni, ha megfelelő munkaalkalmak biztosítása esetén egyuttal gondoskodás történik arról is, hogy a munkakerülők érellyes intézkedésekkel rászoríthatók lesznek önmaguk és családjuk eltartására. A rendelet szociálpolitikai szempontból van olyan értékes, mint sok más, tevőleges támogatást biztosító intézkedés.

A rendelet igen röviden, egyetlen mondatban kimondja, hogy: „azokat a férfiakat, akiket az elvállalt munka elvégzésének indokolatlan megtagadása, szándékosan hanyag teljesítése, a honvédelmi munkakötelezettségen alapuló felhívással, vagy kirendeléssel szemben tanúsított engedetlenség, közérdekű és halaszthatatlan munka elvállalásának alapos ok nélkül való megtagadása, megrögzött munkakerülés, vagy általában a dolgos élettől való vonakodás miatt rendőrhatalom alá helyeznek (internálnak): azt erre a célra létesített munkatáborokban kell katonai vezetés alatt munkára szorítani.”

Meggyőződésünk, hogy ez az egyetlen tömör mondatba sűrített jogszabály lehetőséget biztosít hatóságainknak arra, hogy a letűnt liberális világ nagyhangú és lázító ingyenélőit és egyéb munkakerülőket megrendszabályozzák s ezáltal a közelmúltban annyira meglazult munkafegyelmet helyreállítsák és a jövőre nézve is biztosítsák.

Városunkban is lesz módja az illetékes hatóságoknak a ma munka nélkül lézengő, munkabíró embereknek fenti irányu megrendszabályozására. Nagy szükség van erre nemcsak közbiztonsági és erkölcsi szempontból, hanem hogy a város külső képe is vonzóbb képet nyerjen. Különösen a Fő-tér környéke az, ahol valósággal hemzsegek a külsejükben visszataszító és részeges „piaci legyek”, akik néhány percnyi csomagszállítás révén jutnak annyi keresethez, hogy a számukra oly „nélkülözhetetlen” italt megszerezhessek és ennek hatása alatt az amugyis elhagyatott főtéri állomás padjain, vagy a piactéri bódék kiszolgáló részein pihennek ki „fáradalmaikat.”

A város közönsége nehezen várja az időt, amikor a ma tömegesen csavargó és kolduló munkakerülőket, közöttük elsősorban a cigányokat, a fent említett célból eltávolítják a dolgozó társadalom köréből.

Kulturák jönnek, kulturák mennek.

(—ány.) A világra jónéhányszor ráköszöntött már a jó Isten sötét éjszakája s alkalmasint reá borul még, mert az ember éppen az eredeti bűn miatt gyarló és bűnös. A történelembőlcsészet fényében azonban elemezni és értelmezni próbálják ezeknek a reánk szakadt éjszakáknak okait és összefüggéseit. Nem először és nem utoljára történik, hogy az emberiség a maga egészében lendül az önmagától való eltávolodás ingóványaira. Tizenhárom évszázaddal ezelőtt, amikor a római birodalom bomladozott, a világ végének gyötrelme kísértett. Szent Cuprián püspök Demetrianus afrikai prokonzulhoz írt kis művében megrázóan tükrözte korának ezt a hangulatát: „Azt mondtad, hogy mi idéztük elő és mi rovasunkra kell írni mindazt, ami most a világot gyöttri és megremegetti, mert nem tiszteljük isteneinket. Nos, etekintetben neked, aki járatlan vagy az isteni dolgokban és távol állsz az igazságtól, elsősorban is tudnod kellene, hogy a világ már megöregedett. Hatalma fogytán van és életének ereje, üteme egyre veszít teljességéből... Ime, a világ fölött ez az ítélet hangzott el, ez az Isten törvénye; *Működik el minden, ami keletkezett és öreged-jék meg minden, ami felnövekedett. Ami erős, legyen gyenge s ami nagy, legyen kicsi.* S szűnjének meg, amikor meggyengültek és megfogyatkoztak... Senkise csodálkozzék tehát, hogy minden pusztulásnak indul, hisz a világ maga is pusztulóban van és közel jár a végéhez.”

Ez a hangulat érintette meg XVI. Gergely pápát is, amidőn kerekén száz-
évvél ezelőtt keserű és meg nem szűnő fájdalommal (dolore acerbo sane ac diuturno) közeledni látta a „közrend pusztulását, az uradalom összeomlását és minden törvényes rend felbomlását”. És szinte már közhely Nietzsche szavait idézni, aki a múlt század kilencvenes éveiben inkább a lángész intuíciójával, mint az értelem világosságával meglátta, hogy mi vár nagyjában-egészében az emberiségre. „Amit én elmondok — írja a Der Wille zur Macht című művében — az az eljövendő két század története,

Azt irom meg, ami eljön, ami nem jöhet el másként: Azt irom meg, hogyan tör ki a nihilizmus. Már most el lehet mondani ezt a történetet, mert a szükség-szerűség maga dolgozik itt. Ez a jövőd már száz jellel szól hozzánk, ez a sors mindenütt megnyilatkozik, a jövőd e muzsikájára minden fül felfigyel. Az európai kultúra már hosszú ideje göröcsösen vergődik, évtizedről-évtizedre jobban, akárcsak katasztrófa közelsége: Nyugtalanul, szilajul, zabolátlanul hanykodik, mint a folyó, amely végcélhoz akar jutni, semmire sem gondol már és retteg attól, hogy magára ocsudjon.”

És tényleg, ha figyelmesen elemezzük századfordulónk szellemi áramlatait és vezető eszméit, azt látjuk, hogy az emberi szellem a maga és törekvéseinek megnyilatkozására már akkor új formákat és új lehetőségeket kezdett keresni. Mintha csak ösztönösen érezte volna, hogy a régi formák idővel összeomlanak és tartalmaik oldott kévekként szét hullanak. Csakhogy ebben a lázas keresésben az emberi szellem elkóborolt önmagától, mert a bomladozó tartalmak utvesztőjében azokat az abszolút értékeket is elrelativizálta, sőt szem elől tévesztette, amelyek új formában tovább tudnának élni, lévén érvényességük örökkévaló. Sorra reformáltak évszázados és évezre-des emberi institúciókat, de csak toldozták, foldozták azokat. Igaz, hogy közülük sok új alakot, új érvényesülési lehetőséget kapott, de még többől kicsuszott az, ami értékes és a kor változásaitól független lényeg volt benne. S nem telik el egy fél évszázad, máris általános tétel, hogy maga az egyetemes emberi kultúra került válságba.

S miközben az emberi lét örvényei isszonyatos erővel felcsapnak, beszédesen igazolódik Hegel történelembőlcsészeti elve: „Minden valóság szükségszerűen az ellenkezőjébe csap át...” Ime, néhány nagy megfordulás! A természettudományos gondolkodást nem is olyan régen a materialista gondolkodással azonosították. Hová tűnt el az az idő? Ma a monizmus egykoron hirdett harcosa, Wilhelm Bölsche

azt hirdeti, hogy a természettudomány harcoljon vállatva a vallással a materializmus ellen és fejtegetéseiből a lélek hatatlanságának és a szabadakaratának gondolata is kicseng. *Ugyanakkor keresztény jelszavakkal a legföldiesebb anyagiasságot dicsőítik!* A materializmus sivar és tudománytalan korszakában, tehát a múlt század közepétől századunk elejéig, az illem szabályai ellen vételt, aki komolyan mert Istenről és vallásról beszélni. Ma az Isten bevonult a természettudományos gondolkodásba s nagynevű természettudósok csak úgy ontják a vallásbólcsészeti eszmefuttatásokat. Ma a Nobel-díjas Carrel nagyszerű könyvet ír az ismeretlen emberről, akinek sajátos értelme s lelkesége tele van titokzatos rejtelmekkel. S az atomfizika angolszász képviselői a Timaios gondolatvilágára emlékeztető platonikus eszméket visznek az anyag mivoltának értelmezésébe. Még folytathatnók a megfordult ellentétek felsorolását. De minek, hisz mindannyi azt bizonyítja, hogy abban a rettenetes mélységben, ahol most az emberiség sanyalódik, a gondolkodók mégis a jobb, a nemesebb, a spirituális irányban haladnak.

Csakhogy ebben az örvénylő mélységben botorkálva elénk tódul a felelősség kérdése is, azoknak a felelőssége a világ végsőig fokozott szenvedéséért és bajaiért, akiknek az okok és következmények láncán során az volt állapotbeli kötelességük, hogy irányt és utat mutassanak, hogy az emberi élet célját és értelmét megvilágítsák! Nézzük csak, mi történt például nálunk az elmúlt évtizedekben! Örvendeztünk, hogy a technika az exakt tudományok eredményeinek felhasználásával sohasem sejtett tökéletességre emelte az élet külső formáinak kellékeit, de nem igen jutott eszünkbe, hogy ugyanakkor mechanizálta a munkát és kioltotta az alkotás örömeit. Büszkéek voltunk arra, hogy a szellemi tudományok mérhetetlen tudást halmaztak össze, de nem sokat törődtünk azzal, hogy valamennyi szaktudomány együttvéve sem tud a meggyötört emberek vigasztalást adni, amikor elfogja az elhagyatottság reszkető órája. S a bölcsélet? Nos, a filozófia a maga egészében mindenhol elidegenedett a világtól és semmiféle elmélyedő gondolkodás nem volt képes egy optimista erkölcsi világnézetet kialakítani. Nálunk pedig a világháború előtt egyenesen azokat az áramlatokat táplálta, amelyek te-

A református egyház templomi hangversenye.

A salgótarjáni református egyház a Lórántffy Zsuzsanna Nőegylet rendezésében, folyó hó 7-én, vasárnap tartotta meg templomi hangversenyt. A salgótarjáni református gyülekezetnek és a kebelében működő Nőegyletnek tíz esztendő fennállása óta ez volt az első, önálló és nyilvános hangadása városunk és környékének társadalmi életében. Nehéz, háborús viszonyok között, a vallásos lélek jelegzetesen öntudatos bátorságával jelentkezett az első kulturális szerepre, hogy általa megvesse alapját a temploma mellett építendő kulturháznak, mely hivatva lesz a magyar és keresztény szellemben való művelődést és nevelést a már fennálló s hasonló célú társlekelezeti kulturházakkal karöltve, városunk nagyban is heterogén társadalmában előmozdítani. Ennek a közös célnak jegyében testvéri szeretettel köszöntjük a salgótarjáni református egyházban mostantól kezdve megnyilvánuló szellemiséget s a Lórántffy Zsuzsanna Nőegyletet s kívánjuk, hogy jövőbeli munkájuk hazánk ezen egyik nagyszonyának szellemében a művelődés és jótékonyosság terén mindig áldásos legyen.

A kies fekvésű református templom nemes egyszerűségű hajóját teljesen megtöltő közönségnek, melyben a város társadalmának más felekezeti tagjai is nagyszámúban vettek részt, vallásos szellemű

áthatott áhitatában nyitotta meg a hangverseny műsorát Dr. Varga Kálmán ref. egyh. főgondnok. Szeretettel üdvözölte elsősorban a testvérelekezetekhez tartozó hallgatóságot, majd egyházának híveit s röviden vázolta a salgótarjáni református egyház történetét s eddigi csendes működését. Meleg szeretettel köszöntötte még a hangverseny műsorának szereplőit, akik fáradságot nem ismerő áldozatkészséggel jöttek az egyház segítségére, hogy működésükkel előmozdítsák a hangverseny anyagi célját és emeljék erkölcsi szintjét.

A hangverseny műsorának kimagasló száma Molnár Lajos országgyűlési képviselő, dunavecsei ref. lelkes előadása volt „A magyar lélek”-ről. Minden nemzetnek s így a magyar nemzetnek arcát is két hatalom alakítja: a történelem és a lélek, — ez volt a nagyhatású előadás vezető gondolata. „Ez a magyar lélek — mondotta — népünk jellegzetes tulajdonságai, jószokásai, erényeiből, sok nemes jellemvonásából tevődik össze. Ezt a magyar lelket szívjuk már magunkba az édesanya-tejje... Az első gyermekimádság, az első vidám dal, mely elszáll ajkunkról, magyar lélekből fakad. Vérről öntözött, buzatermő magyar földünk szeretete, kenyerünk izes falata, az alföldi délibáb, a szőke Tisza, a magyar fenyveserdők zúgása, a Balaton zöldeskék vize,

népünk lakodalmos jókedve, sötét tragédiája, a magyar múlt történetének minden lapja mind-mind egybesűrítve van ebben a két szóban: magyar lélek! A magyar lélek rezdül meg, mikor idegenben magyar szó zamatja hull a szívünkre, vagy távolról halk muzsikaszó üti meg fülünket: Tele van a város akácfaivággal. Ez a magyar lélek volt az, amely századok folyamán, mint delej kapcsolta össze a magyart a magyarral, bár emberek által alkotott országhatárok sokszor el is választották őket egymástól. A magyar lélek keserve hangzott fel a kuruc tárogatók mélabus szavában... írók, költők ennek a léleknek voltak hűséges eszközei. Hőseink, nagyszonyaink életéből, munkájából ez a lélek sugárzott elő tisztán, fenyesen.”

Városunk művészi megnyilatkozásában új csillákként meleg szeretettel üdvözöljük Dr. Csányi István kir. közjegyzőnk nejét, Kántor Erzsébetet, a. m. kir. Operaház rendes tagját, aki Hummel Ferdinánd, múlt századbeli berlini zeneigazgató, zeneszerző és hárfaművésznek „Halleluja, Op. 73.” c. kórusművét énekelte. Hatalmas, melegen báronyos, lágy és mégis tömör, inkább alba mélyülő mezzo hangja van és csodálatra méltó a mesteri mód, ahogyan ezt a pompás organumot kezeli. Stílusakéssége is meglepő. Ahogyan a protestáns Hummel viágát átélte és kifejezte, azt kevesen tudják így tolmácsolni s különösen mélyen átértett előadásban a valóban vallásos élmény erőjével rázta meg a hallgatóság lelkét.

Mély hatást keltett Fekete Kálmán

vékenységükkel ugyancsak elhomályosították az ember végső célját. Pedig *mindenki elmereng egyszer-mászor élete emelkedettebb perceiben arókon az eszmében, amelyek az európai kultúrának gyökereit teszik és keretét-tartalmát megadják.* Van-e, aki ne töprengett volna azon, még ha vallásos érzelem nem is vert gyökeret a szívében, vajon létezik-e természet felett való valóság az Isten fogalma mögött? S ki nem rendült meg, amikor azt kellett tapasztalnia, hogy az erkölcs fogalmának a mindennapi életben nincs mindig állandó és változatlan tartalma? És volt-e valaki az Egyházon kívül, aki felemelte volna szavát és teljesítette volna a kötelességét, amikor a tudomány köntösében felszolgáló szellemi áramlatok, a szépirodalom jó része, bizonyos mértékben a színház és a művelődés egyéb tényezői állandóan olyan felfogást dicsérték és terjesztettek, amely hol megingatta az emberi cselekvést és fejlődést szabályozó természet felett való tényekbe vetett hitet, hol meg a közönyösséget termelte ki velük szemben, az amugy is csak felszínes vallási műveltséggel rendelkező intelligencia körében? Isten, lélek halhatatlanság, szabadakarat... ezek azok a főkérdések, amelyeket a nyilvános közvélemény az elmúlt évtizedekben a legjobb esetben a tempolomba utalt papokra tartozó magánügynek minősített. És ki és hol szállt sikra szüntelenül és eredménnyel, hogy intézményesen felemelje a nyomorból és sötétségből azokat a rétegeket, amelyek most az élethez való jogaikért tülzöttan és jelszavaktól megigézve dörmögnek a kapukon? Bizony, az Isten szeretetében, a karitászbán gyökerező felebaráti szeretet tűze vajmi kevésbé lángolt azokban az évtizedekben.

Keresztény távlatban szemlélvén a reánk szakadt világrengést, egyáltalán nem látszik valószínűnek, hogy kultúránk gyökeresen elpusztulna. Még abban az esetben sem, hogyha nem találkoznánk olyan törekvésekkel és tényekkel, amelyek optimistább nézetre jogosítanak. Inkább ama felfogás tűnik fel helyénvalóbbnak, hogy az *egyelemes emberi kultúra nem egyenesen felfelé ivelő folyamat.* Fordulatos menete akként alakul, hogy benne új formákban és új érvényesülési módokban megnyilatkozik nagy szakaszok változtatják egymást. Koronként megrázkódit, omladozik, szakadozik, de a velejáró társadalmi felfordulás méretét emberi magatartások szabják meg. Vagyis az ember maga! Valahogy akként fest most a helyzet, hogy kultúránk történetében egy új korszak, egy új epocha előtt állunk. A régi haldoklik, talán már meg is halt, az új pedig most vájodik a születés fájdalmaival. Bizonyos, hogy az eljövendő korszak képe sok alapvető tekintetben különbözni fog ifjúságunk kultúrájának vonásaitól. És nagyon is kíváncsi, hogy a mult ne térjen vissza minden fogyatékos-

ének- és orgonaművésznek három „Hozsáná”-ja. Magakisérte énekével tolmácsolta és megérezte a református lélek lobogását s annak őseréjű hangmórbán való tobzódását. Koller Alfréd zeneigazgató-hegedűművész Händel-Hubay: Larchetto és Händel: Largo műveit interpretálta a művészlelek ihletettségével. Műveinek megválasztásában erősen kötötte a templomi hangverseny jellege s így művészi és technikai tudásának teljes kifejtéséről áldozatosan le kellett mondania. Röder Alfréd iskolafelügyelő-igazgató nyújtott orgonakisértelet Dr. Csánkynek és Kollernek a művelt zenész stílusos alkalmazkodásával. Muraközy Gyula: Látomás c. költeményét és Varasdy Imre: Hiszek c. versét Koppány Mimó, illetve Patay István tolmácsolták a tőlük már megszokott lélekbeli mély átérzéssel. Az élményekben gazdag és teljes egészében is mély hatást kiváltott műsor a Himnusz áhítatos hangjaival nyert méltó befejezést.

A mai látszatkereszténységben, mely alatt ma annyi upogányság lappang, sőt felzártna is kerül, egy egyház feladata sem lehet más, mint hogy jó katolikusokat, illetve jó protestánsokat neveljen a hozzájuk telekkönyvezett lelkekből. Ebbe a missziós munkába, melyre ma nagyon nagy szükség van, kapcsolódott bele a salgótarjáni református egyház ezzel az első nyilvános megnyilatkozással, melynek mind erkölcsi, mind anyagi sikeréhez ösztönöz gratulálunk a hangverseny főrendezőinek: Szűts István lelkipásztor-nak, Szűts Istvánnak és társainak, valamint Lévay Pál hitoktató-s. lelkesnek.

ságával, visszaságával és bűnével. De nem is tér vissza!

Mert mi most minden bizonnyal új korszak bölcsője előtt tépelődünk és első sorban az a kötelességünk, hogy *dtment-sük ebbe a bölcsőbe, a kálakuloban levő új formákba az elmúlónak a kincseit,* de csakis a kincseit. Ilyenfajta formakeresés lázával és értékáttemelés kísérleteivel jó néhány sor találkoztunk már a törtélemben, ha talán máskor a válság nem is volt akkora méretű, mint mostanában. És ha vannak válságok és válságos problémák, mint ahogy valóban vannak, akkor nyilvánvaló, hogy megoldásuk is van. Legálább is ezt bizonyítja megint a történelem. A görög városállam kultúrájának belső szerkezete is felbomlott a felvilágo-

sultság individualista irányzatának tulhaj-tása következtében, majd rombadőlt ál-lami és gazdasági élete is. Hasonlóképpen szétzakadt a római kultúra is. Vagyis azt mondhatnók, hogy *kultúrák jönnek és kultúrák mennek.* Ez igaz, de csak lát-szólag igaz, mert a lényegét tekintve tény, hogy minden nagy kultúrkör kincsei to-vább élnek új formában. Az antik kul-túra időtálló kincsei új elemekkel telítve megteremtették a középkor eszmévilágát, ebből viszont a természettudományok ala-kulása nyomán lassan-lassan kisarjadt a mostanában új korszakát alakító modern kultúra. Ugyátszik, hogy miként a ter-mészet világában, azonnód a szellem vi-lágában is fennforog a sajátságos meta-morfózis.

Szülői gondok az új iskolai év kezdetén.

A salgótarjáni m. kir. állami gimnázium és kereskedelmi középiskola 1940—41. évi Évkönyvét olvasgatva, abban a 15. oldalon, a „Tanulmányi eredmény” alrovatban a következő, Salgótarján és környékének szülői körét erősen érdeklő, feltűnő sorokat olvashatjuk: „Az általános tapasztalat azt mutatja, hogy a tanulmányi eredményt az idegen iskolából jöttek rontják, akik egy-két év múlva vagy megszökjék az itteni követelményeket, vagy ismét tovább mennek. Ha sikerül a vidékről bejárók számát csökkenteni, e téren is öröndetes javulásra számíthatunk.”

Az intézet által szolgáltatott statisztikai adatokat vizsgálva, igazat kell adnunk az intézetnek abban, hogy a tanulmányi eredmény nem a legfényesebb. Az intézet 206 rendes és magántanulójának 25%-a elégtelen eredménnyel végzett. A lehangoló érzés azonban nemcsak a tanártestület, de a szülők lelkét is eltölti, mert a bukás az ő idegeikre s nem utolsó sorban a — zsebükre megy.

Természetesen más magyarázatot ad a bukásoknak az iskola és más a szülő. A szülőknek meg kell nyugodniok abban, hogy az osztályozás kérdésében a szakértők véleménye a helyes. Nem fogadhatják el ellenben a szülők azt a magyarázatot, hogy a számlamas eredményt a bejáró tanulók idézték elő, mintha az iskola selejtes anyaga főképpen a bejáró tanulók közül válna ki.

Az iskola 206 tanulója közül 96 a vidékről bejáró. Alig hihető, hogy Salgótarján környékének 26 községéből az iskola létszámának majdnem felét kitevő selejtes anyag kerülne ki, akiket az iskola joggal szándékozik lehetőleg eliminálni.

Különösen azért súlyos az idézett megállapítás, mert ebből azt lehet következtetni, hogy az intézet célkitűzései a jövőben a bejáró tanulók számának mindenáron való csökkentése körül forognak. Ez pedig a környék közoktatási viszonyaiban igen nehéz helyzetet idézne elő. Az elért eredmény ezen a téren visszahatna magára az intézetre első sorban, mert a bejáró tanulók számát a tényleges létszámból levonva, alig száz tanulója maradna, ami viszont az iskolának állami kezelésében levő fenntartását tenné céltalanná. A tanártestület tehát ez esetben maga alatt vágna el a fát!

De ettől eltekintve a bejárás megszüntetése, sőt nagyobb mértékű korlátozása is az egész környék középiskolai tanítási lehetőségeit felborítaná. Nem kevesebb, mint 96 szülő van itt érdekelve, Salgótarján egész környékének intelligenciája. Ezekre nézve megszűnne a középiskolai tanítás így is igen fáradságos, egyetlen lehetősége s kénytelenek volna-nak vagy intézetekbe adni gyermekeiket, vagy az iskoláztatási igényeiket a polgáriskolai nivóra redukálni.

A tisztviselők mai anyagi helyzetében igen bajos az internátusi tanítást ajánlani. Ezt a tanártestületnek nem szükséges bővebben magyarázni.

Annak idején, mikor Dr. Szabó Lajos, a magángimnázium volt igazgatója az intézetet megalapította, igen jól látta ezt a kultur-szükségletet s az iskola megala-pításával kulturális házagpótló munkát végzett. Abban az időben igen nagy szükség volt a bejáró tanulókra, mert ezek igazolták az iskola létjogosultságát. Azóta

az államosítással, aminek kivívásánál jelentős szerepet játszottak a bejáró tanulók szülei s hozzátartozói, valamint a rájuk való hivatkozás, ez a belátás megszűnhetett, de a tényleges helyzet továbbra is fennmaradt. A középiskolára ezen a helyen szükség van, még pedig egyforma erősségben Salgótarján város és környéke részére, mert a szükségleten 50%-os arányban osztoznak.

A bejáró tanulók kiküszöbölése azt jelenti, hogy a környéken száz családot fosztanak meg az ezen a vidéken való megélhetés lehetőségétől, amit annak idején dr. Szabó Lajos gimnáziuma tett — tanítattási szempontból gondolva — egyedül lehetővé. Kár volna tehát ezt a munkát tiszta bürokratizmusból tönkretenni!

Jól tudjuk, hogy a „szelektálás” magas közoktatási rendelkezéseken alapuló intézkedés, de ez nem jelenti azt, hogy egy általában adott elvet, még a gimnázium pusztulásával is végre kell hajtani.

Az iskola tanulói lélekszáma így is nagy apadást mutat az előző évekhez képest. 1938 ban, a Gerhauser aera előtt 251 volt a létszám. A Gerhauser aerának sikerült a létszámot két év alatt 206-ra apasztani. Ha pedig csupán a gimnázium alsó osztályainak létszámváltozását nézzük, ott az 1938-as 112 lélekkel szemben ma ma 93 lélek áll, ami kerek 17%-os apadást jelent. Dr. Szabó Lajos nagy fáradsággal megalapított kedves, családias gimnáziuma tehát ijesztően sorvad. Hova tovább, ha a gimnázium igazgatóságának sikerül a szelektálási rendelkezéseket 100 százalékig végrehajtani, el is pusztul.

A pusztulás jelei nyilvánvalóan megállapíthatók. A Gerhauser aera alatt beiratkozott I. oszt. gimnáziumi tanulók száma változatlan maradt, a IV. oszt. tanulók száma pedig 25-ről 14-re szált le, ami azt jelenti, hogy a szülők pánikszerűen vitték, illetve menekítették el gyermekeiket az iskolából.

Ez a folyamat tehát tovább nem folytatható. Salgótarján város és környékének intelligenciája joggal követelheti, hogy az eddig folytatott gyakorlat szűnjék meg s ne legyenek a Salgótarján környéki tanulók csak megtűrt személyek. Adója fejében mindenki követelheti, hogy teljes joggal járasson abba az iskolába, amelyik lakóhelye közelébe esik.

Végül, mint félig-meddig panaszt ideiktatok egy észrevételt, mely a bukások nagy százalékát, főleg annak szokatlan arányait, a tanulók bejáró mivoltától függetlenül is magyarázni látszik.

Vannak szülők nagy számmal, akik otthon foglalkoznak gyermekeikkel s feladataik elvégzésében őket támogatják. A szülői érdeklődésnek mégis sokszor az derül ki, hogy a gyermek több ízben elégtelenre felelt, noha soha nem megy az iskolába készületlenül. A gyermekeket utána kérdezve kiderült a következő:

A salgótarjáni gimnázium egy pár tanára igen nagy fontosságot tulajdonít az u.n. „extemporale” dolgozatoknak. Jólehet hogy ez a fajta kikerdezési módszer a felsőbb osztályokban más gimnáziumokban is otthonos, a salgótarjáni gimnázium speciálisan az alsóbb osztályokban is rendszerré tette. Ez a feleltetési módszer a tanulót az addig tanult egész tananyagból váratlan kérdések elé állítja, de ugyanakkor másodpercekben limitálja a feleletre adott időt, kikapcsolja a javítási lehetőséget s azt állítja, hogy amely kérdésre a

Bélyegnagykereskedő cég

keres bizományi eladókat. Ajánlatokat „Refor-nola” megjelölésével a Vidéki Napiladok Gazdasági Egyesülésébe Budapest, IV. Szorvita-tér 3-alá kórtúki

tanuló egy perc alatt nem tud helyesen válaszolni, vagy amely számtan feladatot 2—5 perc alatt nem tud megoldani, azt nem tudja s a feleletet, mint elégtelent bírálja el.

Amidőn a sorok írója ezt szülői értekezleten szóvá tette, azt a választ kapta, hogy a módszer célja egyrészt a tanár helyzetének könnyítése, mert ilyenformán 5 10 perc alatt lefelelteti az egész osztályt s haladhat a tananyaggal, másrészt a tanulók lélekjelenlétének és invenció-képességének fokozása. Az iskola tetrekész, gyors felfogásu ifjakat óhajt nevelni, hogy aztán a tanuló e mellett könnyebben elbukik, az a tanuló baja.

A tanári érdeket mindenestre megértjük. A zsúfolt tananyag őket is szorítja. A tanulók érdekében azonban kifogásolnunk kell ezt a más iskolában nem divatozó módszert, már csak azért is, mert a lélekjelenlét, az invenció-készség olyan idegrendszeri adottságok, amelyekkel az ifjú veleszületik s ennek sablonos, mindenkitől megkivánható fejleszthetősége orvopsychologiai szempontból ma még problematikus. Valószínűleg épen úgy veleszületik a tanulóval s épen olyan kevésbé alakítható, mint a szem irisének színe!

Ha van fejlesztési lehetőség, az semmi esetre sem olyan foku, hogy az itt elért sikertelenség a tanuló sorsára egész életére kiható jelentőséggel bírasson. Ma mikor az ifjakat gyakorlati szellemben óhajtjuk nevelni, nem kívánhatunk tőle olyan teljesítményt, amit a gyakorlati élet sem kíván. T. i. hogy egy bizonyult kérdésre megfelelnie egy perc ideje se legyen.

Ez a tanítási módszer mint érdekesség maradhatna annak, aminek született, lélektani kísérletnek, de semmiesetre sem egyedüli módszernek a tanuló tudásának megállapításánál.

Természetesen, hogy az ilyen tanmódszer mellett, még ha csak egyetlen tanár alkalmazza is, tetszőkik a bukások száma, pláne az alsóbb osztályoknál, ahol a jellem és invenció-készség fejlesztésének sem helye, sem ideje.

Most az új iskolai év küszöbén ajánlom ezeket az új iskolai-igazgatóság figyelmébe, mint olyan ember, akinek kapcsolata a gimnáziummal régen megszűntek. A fizikai érdkesség azonban nem jelent morális érdektelenséget is. Hiszen az országunk jelenlegi és várható helyzete több képzett fejet kívánna meg, mint amennyi van sőt azt kívánta volna, hogy ezekről előre gondoskodjunk.

A hiányzó pótlására még rendelkezésre álló idő alatt nem lehet az a cél, hogy mindenáron szelektáljunk olyan „követelmények” alapján is, amit a tanulók nem tudnak „megszokni”.

A gyakorlat azt mutatja, hogy a kiszelektált tanulók más gimnáziumokban mégis megállják helyüket, nem lehet tehát azt mondani, hogy kizárólag bennük van a hiba.

Amennyiben az intézet ezeket nem hinné el, a fokozódó elnéptelenedés minden bizonnyal meg fogja győzni.

Dr. Szilágyi István
Kistereny.

Városunk és vidéke idegen forgalma. Az Esztergomi Érseki Róm. Kat. Leánygimnázium tanára, Dr. Bartl Lőrinc a főgyőházmegye papnevelő intézetének vicarius oeconomusa, városunkba érkezett s a környék természeti szépségeit, történelmileg nevezetes helyeit megtekintették. Rendkívüli elragadtatással nyilatkozott Salgótarján és a vele összehajggo részek turisztikai szépségeiről, a lélekek gondozottságáról s a művelődési állapotokról és viszonyokról. Kisérői s a táj bemutatói az esztergomi diákok voltak. Akik fáradhatatlan s kifogyhatatlan leleménységgel s „lokál patriotizmus” szellemiséggel és szóhatalmúval meg a Palócföld panorámáját és a rajta lüktető népi élet vonatkozásait. Városunk r. kat. Leánygimnáziumi tanulóit Dr. Bartl Lőrinc is vizsgáztatta Esztergomban s fájalta, hogy Palócföldi tanítványaival még csak véletlenül sem találkozott.

Hírek és különféle

PILLANATOK.

Az ember néha a legjelentéktelenebb, legmegszokottabb dolgokból von le a maga számára olyan tanulságokat, amelyek igazán nem különösebb bölcsességek, nem is meglepő, vagy új igazságok, csak épp nem akartunk róluk eddig tudomást venni. Semmi az egész tulajdonképpen: vasárnap a református egyház templomi hangversenyén vettem részt, rossz kedvem volt, az erősen esős felhők még külön is ránehéztek idegeimre, úgy éreztem, minden okom megvan rá, hogy sötétben lássam az életet és kétségbeessem. Azonban egy rendkívül bájos és kifejező női hang művészete után már alig éreztem azt a súlyos életunalmat, amelylyel odamentem. S a hangverseny után jutott eszembe az az egyáltalában nem világrengető gondolat, hogy talán mégis érdemes élni, ha az élet egy-egy ilyen pillanatot is tartogat az embernek, amikor mindenről megelégedezik és teljesen átadja magát a perc varázsának.

Mondom, nem új igazság ez, magának is, másoknak is ezerszer megfordult már a fejében, de nem árt megjegyeznünk és igen sokszor gondolnunk rá: az élet nem órákból áll, csak pillanatokból. Egy-egy ilyen fényes pillanat, amely úgy ragyog fel a szürke órák végtelenségéből, mint sáros, szennyes folyó habjainak az aranypor, egy-egy ilyen fényes pillanat, mondom, az élet értelme és értéke. Nem kell ezt a pillanatot keresnünk, mert többnyire úgyis magától jön, mint ahogy az aranymosó szitájában is véletlenül akad meg az iszap aranytermése. Ma egy szép hangverseny este, holnap egy jó könyv; ma egy édes muzsika valahol, holnap egy jóleső szó attól, akitől illyet várunk; ma az, hogy süt a nap, holnap, hogy hó esik... az élet, ha nem kényszerítjük, nem ostromoljuk, mindig talál valamit, amivel megajándékozzon, legalább egy-egy pillanatra.

Hát persze, hogy igaza van annak, aki azt mondja: az élet a legnagyobb uzsorás, mert egy-egy ilyen fényes pillanattért a sötét, vagy legalább is szintelen órák hosszú sorával kell fizetnünk. De ha már így van, mennyivel közelebb jár az élet igazságához az, aki észreveszi, megbecsüli az ilyen kis ajándékokat is, aki úgy érzi, egy-egy szép pillanat sok csunya óráért tud kárpótolni, aki olyan, mint a türelmes aranymosó: nem adja fel a harcot a szürke folyóval, amely néha mégis kezei közé sodor egy-egy porszem aranyat. Ez az élet, ilyen az élet, — úgy kell fogadnunk, ahogy van... —y—n.

Halálozás. Krompaszky Béla nyug. főgimnáziumi és volt polg. isk. tanárképző főiskolai tanár életének 80. évében szeptember 7-én Budapesten meghalt. Az elhunytban Horváth Gyuláné sz. Korompaszky Júlia helybeli áll. polgári iskolai tanárné édesatyját gyászolja. — A megboldogult a szép Szepességen Schwedlőren született és vele a kiváló pedagóguson kívül egy nagy magyar zipzer távozott az élők sorából.

Halálozás. Fehér Gyula ny. járásbírói főtisztviselő életének 60. ik és boldog házasságának 25. ik évében aug. hó 31-én este 9 órakor hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése folyó hó 2-án délután 4 órakor volt Salgótarjánban, a róm. kat. egyház szertartása szerint.

Halálozás. Beszeda Károly hadirokkant, acélgyári nyugdíjas f. hó 9-én harctéri betegségében 59 éves korában meghalt. Temetése, melyet dr. Csengődy Lajos ev. lelkész végzett, nagy részvét mellett folyt le a Salgó-u. gyászházban f. hó 11-én d. u. 4 órakor.

Köszönetnyilvánítás. Mindazok, kik felejthetetlen drága jó férjem elhunyt alkalmával részvéttelkel fájdalommat enyhíteni szívesek voltak, fogadják ezuton is hálás köszönetemet.

Özv. Fehér Gyuláné.

Tilos a vízvezeték tüzcspajnak magánosok által való használata. Valósággal rendszerre vált, hogy szélteben-hosszában, felnőttek és gyermekek, a házilag is elkészíthető kulcsokkal nyitogatják a tüzcspajokat és sok helyen állandóan folyik a víz. A rongálásokért felelősségre vonják, akit tettenéznünk!

Emlékezzünk...

1914 szeptember 12.

Hauler László volt soproni 18 honvéd gyalogezredbeli főhadnagy példatadó hősiességgel és páratlan hidegvérrel végrehajtott harci tetteivel tünt ki a Lemberg-i hadjárat alatt.

Augusztus 27-én a Krasnik környéki Biskupie nél az átkaroló támadás érvényesülésekor saját elhatározásából az ellenségre rontott és ezrede kivívott győzelméhez lényegesen hozzájárult.

Két nappal később a Lublin környéki Pietrkow falun áttörve, az ettől keletre fekvő magaslatokat megszállta s így az orosz ellentámadás által megakadályozott két zászlóaljunk sikeres támadásait lehetővé tette. Majd szeptember 4-én Pietrkow faluban az erős orosz támadás folytán válságba jutott volt esztorgomi 26. közös gyalogezredet mentette ki súlyos helyzetéből, mikor az orosz támadást visszavetette és közülük 600 embert foglyul ejtett.

Ezen a napon pedig a Krasniktól délre fekvő Pikule melletti rajtaütésnél századával a legelsőnek tört az ellenség és közben három helyen is sebesülve, hősi halált halt.

Vitéz, önfeláldozó elszántsággal vitt sorozatos fegyvertényeiért a 3. oszt. Vaskorona rend adományozásával öröktették meg egyik legkitünőbb tisztjünknek emlékét.

Szeptember 13.

Sásky Ferenc volt besztercebányai 16. honvédgyalogezredbeli törzsrörmester válságos helyzetben csüggedetlen kitaró bátorságával tette magát érdemessé fellebbvalói elismerésére.

E napon azt a parancsot kapta, hogy utászosztagával Jaworownál egy szétlőtt hidat hozzon rendbe. Miután a hid

kijavítása sok időt vett volna igénybe, gyorsan összeszerzett anyagból az ellenség heves tüzeben a legrövidebb idő alatt új hidat épített. Ezzel biztosította a 3. honvéd gyalogezred és ezrede vonatának utolsó órában való átkelését és megmentését.

Előjárói dicséretének méltó kifejezője volt az arany vitézségi érem adományozása.

A legkésőbbbejövő helyzetekben is mindenkor legfényesebb példáját adta hősiességszolgálatának, vakmerőségének és kimagasló személyes vitézségének Endresz György volt 19. közös gyalogezredbeli főhadnagy, a későbbi oceanrepülő.

Az Ivangorod-i és Lublini súlyos harcokban egyszer könnyen, később súlyosan megsebesült. Ekkor a 3. oszt. katonai érdemkeresztet kapta.

Felgyógyulása után hamarosan ismét a harctérre jelentkezett.

Ezen a napon a 33. hadosztály igen nehéz harcokban állt a Brody környéki Rydoml-nál. Az oroszok itt a 19-esektől jobbra áttörték arcvonalunkat és az ezred hátába kerültek. Endresz az utolsó pillanatig kétségbeesett vitézséggel ellentállt, míg végre az orosz tulerő győzött és Endreszt a század maradványaival el nem fogták.

Szibériában megkísérelte, hogy Mandzsuriá felé meneküljön. Ez az első kísérlete nem sikerült.

Ekkor sem adta fel a szabadulás reményét. Még egyszer megszökött. Ez aztán mérhetetlen szenvedés árán sikerült. Egész Oroszországot bevándorolta és Svédországon át tért haza 1916. végén.

Rövid pihennő után megint önként jelentkezett harctéri szolgálatra. Sorozatos érdemeiért a 3. oszt. vaskorona renddel jutalmazták.

Felhívás!

A négyéves világháború, a trianoni országcsontkítás, majd az ezt követő gazdasági válság súlyos anyagi és erkölcsi helyzetbe juttatták a magyar társadalom alsóbb rétegeit, különösképpen mezőgazdasági és ipari munkásságunk, valamint az amúgy is gyengén alátámasztott kispolgári társadalmunk egy részét.

A nemzeti termelésből éveken át nemcsak ezer és ezer munkáské, mozdulni képtelen kis tökeor esett ki, de a magyar társadalom egészségtelenül nagy része vált eltartóból eltartottá és így önkéntelenül is a társadalmi egyensúly veszélyeztetőjévé.

Az általános anyagi leromlás igazi áldozatai a válságos idők alatt azonban éppen a nemzeti közösség él legnagyobb megbecsülésre érdemes tagjai: a szegénysorsú, sokgyermekes magyar családok lettek.

A megpróbáltatás olyan hosszú és mélysegés volt, hogy ez az elesett réteg viszonyok javultával a szociális intézkedések sorozata után sem képes önmagától és hathatós segítség nélkül újra a társadalom felszínére kerülni, a nemzeti termelés teljes értékű részese s a nagy nemzeti feladatok csorbítatlan erejű hordozója lenni.

Ennek a hatalmas jelentőségű nemzetpolitikai és társadalmi feladatnak lehetővé tételére, anyagi megalapozásra és megszervezésére alkotta meg a magyar törvényhozás az Országos Nép- és Családvédelmi Alap létesítéséről szóló 1940. évi XXIII. törvénycíkket.

A törvény a modern szociálpolitika sajátosan magyar módszereivel teszi lehetővé azt, hogy — elsősorban a sokgyermekes magyar családok — gazdasági uton, természetbeni töke, kölcsön nyújtásával s a maguk erkölcsi és fizikai erejének munkábaállítással újra önálló megélhetési lehetőségekhez és így erkölcsi és anyagi megerősödéshöz jussanak.

A gazdasági uton történő talpraállítás olyan szervezet megalakítását tette szükségessé, mely egyfelől rugalmasan simul a gazdasági élet követelményeire és lehetőségeire, másrészt rendelkezik mindazokkal a biztosítékokkal, amelyek a maga tekintélyénél, tapasztalatainál, tájékozottságánál fogva a közigazgatás és annak vezetői rendelkeznek.

Ezeket az előnyöket egyesítik magukban a vármegyéinkint, városokként megalakítandó közjóléti szövetkezetek, amelyek alapvető sajátosságait a közelmúltban megjelent 3500/1941 M. E. rendelet tartalmazza. A közjóléti szövetkezetek a legmegfelelőbb szervezetek azoknak a juttatásoknak a lebonyolítására, amelyekkel a kormányzat elsősorban szándékozik segítségére sietni a talpraállításra váró sokgyermekes szegény családoknak. Ilyen a házhelyhezjuttatás, apróháziállat és haszonállatokhoz való juttatás, háziipari munka megindítása és megszervezése, gazdasági felszereléshez való hozzáférés, földbérli szövetkezeti csoportok megalakítása stb.

A kormányzat nagyvonalu szociális munkájából, országépítő tevékenységéből akarja kivenni városunk is részét akkor, mikor elhatározza a városi közjóléti szövetkezet megalakítását.

Ezek előrebocsátása után felhívást intézek mindenkihez, akinek szándékában áll tagként belépni a megalakítandó közjóléti szövetkezetbe, hogy a f. hó 20-án délután 4 órakor a városházán tartandó alakuló közgyűlésen résztvenni és üzletész jegyzésével azt támogatni szíves legyen.

dr. Förster Kálmán
polgármester.

A „Hungária Vill. rt. értesíti igen tiszteit fogyasztóit, hogy a városnak a vásártérrel északra eső területén f. hó 14-én vasárnap, reggel 6 órától kb. 12 óráig fontos átalakítási munkálatok miatt áramszünetet tart.”

Hősi halottaink Dr. Kiszely Endre és Beiczky Ilona városunk szülőiteinek gyermeke Kiszely Endre hadapródízede, a Weiss-Manfréd Részvénytársaság csepeli gyárának adminisztratív tisztviselője fiatalon, életének 22. évében a beszállítói frontszakaszon a Fekete-tenger mellékén Nikolajev mellett vívott harcokban hősi halált halt. Hamvainak hazaszállítására érdekében a szükséges intézkedések folyamatosan vannak. Az elhunytban Vadkerti Béla Etés-albertaknai bányatársulati vezetőtanító, unokaöccsét s keresztfiát vesztette el. Családjában a három év óta folyó harcokban ez már a második hősi halott. A Hazáért megdicsőültek emléke legyen áldott és példaadó közöttünk!

Kiadó csinosan butorozott szobában Salgó-u. 24.

Távoli országok
minden érdekességét hallgassa mindig
Standard
RADIO-val

Hathónapos esti kereskedelmi szaktanfolyam. A salgótarjáni m. kir. állami kereskedelmi középiskola igazgatósága közli, hogy az általános óhajnak megfelelően az 1941—42. tanévben ismét megnyílik az esti kereskedelmi szaktanfolyam és pedig október 1-én. Beiratások e hó 20-ig a kereskedelmi iskola igazgatójánál. Beiratási díj 3— pengő. Mivel a szaktanfolyam önmagát tartja fenn, a tanítási díj 40 jelentkező esetén 60— pengő, vizsgadíj 22— pengő. Hallgatói lehetnek négy polgárit végzett 17. életévüket betöltött nők és férfiak. Az Igazgatóság.

Felhívom a közönség figyelmét arra, hogy a határainkon túl folyó hadműveletekkel kapcsolatosan számolni lehet azzal, hogy nagy hatósugarú bombázó vagy távolfelderítő repülőgépek szörvénnyesen megjelennek az ország egyes területeirészei felett és ilyen alkalmakkor jelentéktelenebb súlyú bombákat ejtenek le a városok, községekre. Ezen eshetőségre figyelemmel az ellenséges repülőgépeknek a város felé való közeledését a szirénák riasztó jelzéseivel közöljük a város közönségével, amikor is éjjel mindenki kapcsolja, oltsa ki világító fényforrásait és helyezze magát biztonságba, riasztó jelzések után a légoltalmi szolgálatosok jelenjenek meg beosztási helyeiken. Szirénázás csakis légveszély esetén lesz.

SALGÓTARJÁNI
APOLLO MOZGÓ

3-án, Szombaton 5, 7 és 9-kor.
14-én, Vasárnap 3, 5, 7 és 9-kor.
15-én, hétfőn 5, 7 és 9 órakor.
16-án kedden 5, 7 és 9 órakor.

ANDRÁS
Irta: TÓTH MIKLÓS.
Főszereplők: Páger, Bordy, Csörtos, Hidvégi, Mihályffy, Timár.
Kiegészítésül: Magyar Híradó!

17-én, Szerdán 7 és 9 órakor.
18-án, Csütörtökön 7 és 9 órakor.
Rendezte: MARCEL HERBIER.

VÁGYAK ASSZONYA

Főszereplők: Victor Francen, Marcelle Chantal, Jean Pierre Amont.
Kiegészítésül: UFA és LUOE híradó.

Jön! Mária két éjszakája.

Őszi napfény

szeplőssé teszi.

AZ ARCBŐRT

Szeplőket,
májfoltjait
eltünteti

SZÜCS-FÉLE

SZEPLŐKRÉM

KAPHATÓ:
SZÜCS RÓBERT
„Magyar Korona” gyógy-
szertárban, Salgótarján.

Felvételek a Kisanyák Iskolája tanfolyamára. A Budapest Székesfőváros Iskolánkülsi Népművelési Bizottsága felügyelete alatt működő egy éves egészségügyi és pedagógiai tanfolyamára a felvételek megkezdődtek. Beiratkozás és felvilágosítás Balogh Mária igazgatónőnél Budapest, II. Bimbó-ut 3. I. 5. Telefon: 357-182. Ugy személyesen mint telefonon kizárólag reggel 8—10 között.

A Hid legutóbbi számában a Nemzeti Színház és a Vígsház új darabjainak kritikáit Zilahy Lajos és Kállay Miklós írták. A két nagyvonalú író és színpadi szerző bírálati műfaj legértékesebb megnyilvánulását képezik s bizonyára érdeklődéssel olvassa majd a Hid kényes-igényű olvasóközönsége. A Hid krónikáit e héten Nadányi Zoltán írta meg, míg Féja Géza, Tersánszky Jenő, Marius Blanchard, F. Rác Kálmán, Német László, Mezőssy Mária szépprózája mellett Bercselli A. Károly, Jankovics Ferenc versei gyönyörködtetik a magasabb irodalmi élvezetet kereső olvasóit. A Tallózás, az Olvasó vitája, Pesti percek, az Inyestester, Kedves Hid, a Divat és hozzátartozó egyebek. A hét filmjeiről — pedig újra rekordszámmá tették a Hid e heti számát. Mutatványszámot bárkinek készséggel küld a kiadóhivatal: Budapest. VII. Erzsébet krt. 7 Főszekerestő Zilahy Lajos, előfizetési ár egy évre 24, félévre 12, negyedévre 6 pengő.

Felvételek a Gyárgondozónői tanfolyamra. A Budapest Székesfőváros Iskolánkülsi Népművelési Bizottsága felügyelete alatt működő két éves Gyárgondozónői tanfolyamára a felvételek megkezdődtek. Beiratkozás Balogh Mária igazgatónőnél Budapest, II. Bimbó-ut 3. I. 5. Telefon: 357-182. Ugy személyesen mint telefonon kizárólag reggel 8—10 között.

Modern, elegáns szobabutor, csillár és mindenféle háztartási dolgok eladó. Zagyvapálfalva, Bányakaszinó.

Perfekt úri és női fodrászsegédhölgy és egy fiatal úri fodrászsegéd egyhelyre, október 1-re elhelyezkedne. Cim: Angyal Anna, Fabinyi ut 17.

Eladó jutányos áron egy komplett úri fekete ebédlő. Cim a kiadóban.

Bérbeadó azonnal főutvonal mentén bányaközségben 50 év óta fennálló fűszer rőfös üzlet, utcára két üzlethelyiség lakással.

Nyilttér.

Megvettem Marjan Hermanné Kasai-sor 28 sz. alatti fűszer és vegyes kereskedését. Felhívom az esetleges hitelezőket, amennyiben követelésük van fentnevezettől, azt velem nyolc napon belül közölni sziveskedjenek, mert ezen idő után felelősséget nem vállalok.

Salgótarján, 1941. szeptember 11.

Fehér Géza
Menház u. 35.

*E rovat alatt közöltékért felelősséget nem vállal a Szerk.

ÚJ RÁDIÓK

ÖSSZES TYPUSAINAK
BEMUTATÁSA.MARKOVICS-
SZAKÜZLET SALGÓTARJÁN
FŐ-U. 24. TELEFON: 234.

A sokoldalú élesztő.

Tápanyag és gyógyszer.

(MN.) A régi nyugalmas és boldog idők szorgos háziasszonyai, akik méltóságukkal járó becsületbeli kötelességüknek tartották, hogy maguk süssék a jó omlós kenyert, de hogy is sejtették volna, hogy az élesztő nemcsak arra jó, hogy magasra kelessze és lyukacsosá tegye a nehez tésztát. Pedig tulsz nélkül állítható, hogy a különben nem éppen étvágygerjesztő élesztő a régóta ismert tápanyagoknak és a legújabbban felfedezett hatóanyagoknak szinte felsorolhatatlan bőségét tartalmazza.

Itt van pl. a B. vitamin. Ha a B. vitaminról beszélünk, tulajdonképpen hibát követünk el, mert a kifejezés a hatóanyagoknak egész csoportját foglalja össze, az élesztő esetében azonban megengedhetjük magunknak ezt a pontatlanságot: benne a B. vitamin minden fajtája hiánytalanul megvan. A B. vitaminból pl. száz gramm közönséges kenyérszűz az ember napi szükségletének kétszeresét, ugyanennyi sörélesztő pedig nem kevesebb mint hat-szorosat tartalmazza. A B. vitamin többi fajtáin és számos más még kellőleg nem ismert hatóanyagon kívül bőven van az élesztőben az angolkórtól óvó D. vitaminból is.

Am az élesztő nemcsak vitaminokban és más hatóanyagokban bővelkedik, hanem a kémiai élesztőkön, ásványokon, zsirokon kívül még lecithin és fehérje is van benne. Csak a legfontosabb alkotórészek áttekintése is csodálatosan sokoldalú gazdagságot árul el.

Az élesztő fermentumai sorában a legkiemelkedőbb helyet a jóhagyasú glutathion foglalja el. Az orvostudomány ennek a fermentumnak, melynek a sejtek anyagcseréjében döntő szerepe van, az utóbbi időkben mind fokozottabb figyelmet szentel.

A lecithin mint „idegtáplálék” lassankint a legszélesebb körökben is népszerűsége tesz szert. Az elnevezés azonban kevesebbet mond a valóságnál. Lecithinre nemcsak az idegsejteknek, hanem minden sejtnek szüksége van. Természetesen nem lenne értelme étkezés után még külön nagymennyiségű lecithint bevenni. Azt a keveset, amennyire szükségünk van, mindennapi táplálékunk tartalmazza. Nagy erőfeszítést kívánó munka idején vagy a kimerültség állapotában azonban ajánlatos több lecithint szedni.

Az élesztő ásványanyagainak hosszú sorában elég csak az ismertebb vasra, foszforra, mészre, magnéziumra, káliumra, nátriumra és kovásva rámutatni. A vasról ma már mindenki tudja, hogy a vérképzésben tölt be fontos szerepet. Foszforra elsősorban az idegeknek van szüksége. A magnézium a foszforral együtt világít. Az anyagcserét segíti elő. A mész mint közismert, a csontok legfontosabb alapanyaga. A kálium a vitaminokra és hormonokra hat serkentőleg, a kovásv pedig a betegségek elleni védekezésben kölcsönöz nagyon ellenálló erőt.

A legfontosabb fehérjék egyike a tejfehérje, a kazein. Az élesztőben 80 százalékos létfontosságú fehérjevegyület van, tehát majdnem annyi, mint a kazeinben. Természetesen nem lenne ajánlatos ezen felbuzdulva táplálékként nagy tömegben élesztőt enni. A normális embernek nincsen szüksége tulsok fehérjére és a kultúremler betegségeinek egész sorát a túlzott fehérjefogyasztásra lehet visszavezetni. Az élesztőt nem tápláléknak, hanem rendkívül sokoldalú gyógyszernek kell tekinteni, melynek különböző készítmények alakjában való adagolása természetesen az orvos feladata.

Nyomatott: „A MUNKA”-nyomdában, Salgótarján.

SPORT

SBTC—KISPEST 3:1 (2:0)

SBTC pálya.

2000 néző.

Vezette: Nagy L.

SBTC: Géci — Kovács, Timár — Kiss, Debreceni, Mátrai — Borsányi, Csuberda, Pribilovics, Lackó, Trenka.

Kispest: Vécsei — Odri, Gazdag — Füzési, Kajdácsi, Hidasi — Titkos, Király, Mészáros, Sófalvi, Nagy.

SBTC vezeti az első támadást, szögletet ér el, abból Pribilovics szép fejese a léccel száll. Kispest is sarokrugással felel s abból Mészáros jó helyzetből pont Géci kezébe lö. A 8. percben Timár ejti Titkóst a büntetőterületen, 11-es, Mészáros fut neki s a kapufát találja el, a labda visszapattan s Timár felszabadít. Kispest szorongat s különösen Nagy veszélyes. Több sarokrugás után a 26. percben Trenka—Lackó—Csuberda szép összjátékából utóbbi közlőrl gólt szerez. 1:0. A 33. percben Lackó pompásan előread, Kajdácsi a labdát Pribilovicsnak harcolva a 11-es táján elesik és kézzel ér a labdához. 11-es, Csuberda belövi. 2:0 Kissé felélénkül a játék, de nem hoz eredményt.

A II. félidőben gyorsan 3 szöglet-rugást ért el az SBTC s úgy látszik, tönkretesz a Kispestet, de hamar lelanyhul a lendülete. A 8. percben Kispest lefut, Kovács Mészáros elől hazaad, rövid hazaadását azonban Mészáros még eléri s a kifutó Géci mellett a hálóba gurít. 2:1. Kispest feltámad, az iram fokozódik, szög-

letet ér el, nagy tömörülés a Stécc 5-ös. Nagy, Király lőnek emberbe, majd Sófalvi mellé. Meleg helyzet volt. Az SBTC is újra lendületbe jön, amit mostmár tart is végig. A 20. percben Lackó kiugratja Pribilovicsot, akit Odri kerget, bár lőhetné, érthetetlenül leáll, s Odri szögletre ment. Az SBTC most kapujához szögezi Kispestet, de a csatároknak, főképp Pribilovicsnak semmi nem sikerül. Végül a 43. percben Lackó tisztára dolgozza magát, a 16-os belső oldaláról lö, lövését Kajdácsi kézzel üti le. 11-es, Csuberda belövi. 3:1.

Szögletarány: 14:4.

Az SBTC, bár küzdött, bosszantóan gyenge játékot mutatott. Kispest itt akarja, ugylátszott végre pontot szerezni, mert igen lelkesen játszott. Az SBTC két középhátvédje sokszor „leamaradt”, a csatársor gólképtelen volt, Pribilovicsnak egészen gyenge napja volt, sem nem irányított, sem nem lött. Csuberda és Lackó jól küzdöttek. Kiss és Mátrai jól harcoltak, Kiss az I. félidőben játszott igen jól. Debreceninek jóformán egyetlen magas labdát sem sikerült fejfel háritani Mészárossal szemben. Timár, Kovács, Géci jók voltak. Kispestből kitűnt: Nagy, Vécsei, Gazdag, Hidasi, Kajdácsi.

Az SBTC az NB. I. 9. helyén áll, 4 ponttal.

KAC—SSE 3:1 (1:0)

A SSE Kassán is ott hagyta a két pontot az idén szépen szereplő KAC cal szemben. Egy 11-esből kapott gól után egyenlített, egy új 11-es gól azonban

KAC-hoz juttatta a vezetés előnyét s még egy góllal biztosította az eredményét.

A SSE az NB. II. 13. helyén áll, pont nélkül.

NB. III.

RTE—PBÜSE 3:2 (1:1)

Észak I. o.

BSE—SSE II. 6:1 (2:0)

A Salgótarjáni Vivó Egyesület **Tennisz Szakosztálya** augusztus 30—31 és szeptember 2-án rendezte meg 1941. évi ifjúsági tennisz bajnokságát. A versenynak szép számu résztvevője volt, akik szép játékban gyönyörködtek. Sok versenyző alapos felkészültségről tett tanúságot. Igen sok tehetséges kezdő tennisszező mutatkozott be s játékuik bizonyosá-

got adott arról, hogy fiataljaink körében a fehérabda-sport igen népszerű lett. A verseny eredményei: Fiu egyes: I. ifj. Mojzes Sándor, II. Pántos György, III. Lapsánszky György, IV. Telek Tivadar. — Fiu páros: I. Mojzes—Telek pár, II. Pántos—Lapsánszky pár. — A döntők eredményei: Fiu egyes: Mojzes—Pántos 6:2, 6:3, Lapsánszky—Telek 6:3, 6:4. — Fiu páros: Mojzes—Telek—Pántos—Lapsánszky 6:4, 8:6. A versenyt ünnepélyes díjkiosztás követte. Bódy Ferenc a szakosztály intézője buzdító beszéd keretében kiosztotta a győztesek és helyezettnek a díjakat, majd pedig a Hiszekegy elismádkozásával véget ért a verseny.

Másolat.

Pályázati felhívás a sokgyermekes szegény magyar anyák országos „Szent István Fiuotthon” intézetébe való felvételre.

A sokgyermekes Szegény Magyar Anyák Országos Szent István Fiuotthon az 1941. évre pályázatot hirdet. A nevelő otthon ingyenes és ösztöndíjas helyeire felvételnak a 13-ik életévüket betöltött, de 15. életévet még el nem ért, legalább hat elemi iskolát végzett, egészséges és kimondottan sokgyermekes (8 vagy annál több) szülők tehetséges, iskolánkülsi fiugyermekei.

A felvételi kérvényt a fenti intézmény igazgatóságához kell beküldeni legkésőbb 1941. szeptember 15. ig. A kérvény belyegmentes és azokhoz a következő okmányokat kell csatolni:

- 1) Az ifju születési anyakönyvi kivonatát.
- 2) Iskolai bizonyítványát.
- 3) Testi fejlettségéről és egészségi állapotáról kiállított hatósági orvosi bizonyítványt.
- 4) az idemellékelt környezettanulm.
- 5) Az idecsatolt belépési nyilatkozatot, mely szerint a szülők beleegyeznek gyermekük intézeti nevelésébe és hogy a nevelőotthon elhagyása után a végzett növendék továbbra is az intézmény kebelében marad.
- 6) A szülőkről hatósági szegénységi és illetőségi bizonyítványt.
- 7) A szülők pályázati kérelmét.
- 8) Ujraolási bizonyítványt.

9) Engedményezést 2 példányban.

10) Annak igazolását, hogy a pályázó nem zsidó származású.

A 3) pontban felsorolt orvosi véleményről szóló bizonyítványminta mellőkelve van.

A felvett növendék, illetve annak hozzátartozója a felvételtől értesítést kap, melyben a növendék további kötelességei is benne foglaltatnak.

Az Országos Szent István Fiuotthon nevelési ideje négy év. A nevelési időszak alkalmával hivatásos zeneoktatás kereténél minden olyan ismeretekkel látatják el, mely alkalmas lesz arra, hogy a nevelési idő befejezte után a magyar nemzetnek hasznos, munkás polgára legyen. Zenei pályára kap képesítést.

11) A jelöltől egy darab új keletű, kb. 5x15 cm. nagyságu mellfényképet.

12) A helybeli kántor-tanítótól egy írást, hogy a pályázónak zenei hallása van. Nógrád vármegye alispánjától.

15166/1941. szám.

A legszélesebb körben való közhírtétét végett közlöm.

Balassagyarmat, 1941. augusztus 9.

Neográdi Horodh s. k.
alispán.

Hirdessen

„A MUNKA”
Politikai hetilapban!

Nyomdatulajdonos: Véghe Kálmán.